

بازیگران تاریخ

مخبر السلطنه؛ کبریت بی خطری که تاریخ می نوشت!

«مخبر السلطنه هدایت»، نامی آشنا برای علاقه‌مندان به تاریخ معاصر است. این شهرت بیشتر برای حضور مکرر او با مناصب گوناگون در صحنه سیاست ایران اواخر قاجار و دوران سلطنت رضا شاه دوم، همزمان بود. مخبر السلطنه مطالعات تاریخ معاصر ایران، دوران حیات این شخصیت سیاسی، باسلطنت شش‌پادشاهووقوع رخدادهای بزرگی همچون ترور ناصر الدین شاه، انقلاب مشروطه، دوران استبداد صغیر، انقراض سلسله قاجاریه، روی کار آمدن رضاخان، وقوع دو جنگ جهانی و در نهایت، اشغال ایران و به قدرت رسیدن پهلوی دوم، همزمان بود. مخبر السلطنه در اغلب این مقاطع یا شاهدی مطلع بوده یا خود در آن نقش آفرینی کرده است. «مهدیقلی هدایت» مشهور به «مخبر السلطنه هدایت»، در سال ۱۲۴۳ ه‍. ش (۱۲۸۰ قمری) در تهران به دنیا آمد. او فرزند «علیق‌لی خان مخبر الدوله» (وزیر علوم ناصر الدین شاه و وزیر داخله مظفر الدین شاه) ونوه «رضاقلی هدایت» (ادیب، شاعر و رئیس دارالفنون در زمان ناصر الدین شاه) بود و از کودکی، «در محیطی اشرافی و در ارتباط با بزرگان و صاحب منصبان رشد کرد. در خرداد سال ۱۳۰۶ و در حالی که تنها یک ماه از فعالیت مخبر السلطنه به عنوان «رئیس دیوان عالی‌تیم» (بعدها به دیوان عالی کشور تبدیل شد) می‌گذشت، با نظر مثبت و پیشنهاد «تیمورتاش»، وزیر دربار مقتدر رضاشاه در آن روز ها، به نخست‌وزیری رسید. تیمورتاش به دنبال نخست‌وزیری مطیع بود که اختیارات واقعی را از او بگیرد. مخبر السلطنه گزینه مناسبی بود چرا که «نه مانند مستوفی‌الممالک و حاجت ملی داشت و نه مانند فروغی به شاه و انگلیس نزدیک بود. نزدیک به هفتاد سال سن و سابقه ای طولانی در تصدی مناصب مهم دولتی داشت و به لحاظ اجتماعی هم فوق‌العاده تسلیم مافوق بود و از همه حرف‌شنوی و با همه سازگاری داشت.» این پیشنهاد با این شرط مهم که مخبر السلطنه دست تیمورتاش و «نصرت الدوله فیروز» را در امور اجرایی و سیاسی کشور باز بگذارد، با موافقت رضاشاه همراه شد. مخبر السلطنه در کتاب معروف خود، «خاطرات و خطرات» که پس از برکناری رضاشاه منتشر شد، در این باره می‌نویسد: «در پشت و روی کار غور کردم و با بعضی دوستان شور و غالب را عقیده به مضمون این شعر بود که خلافت‌رای سلطان رای جستن؛ [به خون خوش باشد دست شستن] خصوصاً مزاج پهلوی که طبعاً دیکتاتور است.» [به همین دلیل آن‌به قضا در دادم.» او به اعتراف خودش، تنها «ماشین امضای رضاشاه» بود. در همین ارتباط می‌گوید: «در دوره پهلوی، هیچ کس اختیار نداشت. تمام امور می‌بایست به عرض برسد و به آن چه فرمایش می‌رفت، رفتار شود.»

در دوران شش ساله نخست‌وزیری مخبر السلطنه، شاه حاکم مطلق کشور و تیمورتاش صاحب اصلی کابینه بود. همه وزرا مطالب خود را با وزیر دربار هماهنگ می‌کردند. در کابینه او که پایدارترین کابینه سلطنت رضاشاه نیز محسوب می‌شود، مسئولیت شخصی وزرا در مقابل مجلس، مسئولیت مشترک وزرا در تصمیمات دولت و میرا بودن پادشاه از مسئولیت، کاملاً به حاشیه رفت. مخبر السلطنه خود در شرح استعفاش می‌نویسد: «به‌شاه عرض کردم تا تیمورتاش بود، فرمودید قول تیمور قول من است. بعد از تیمور، هر وزیر ی هر مطلبی به هیئت آورد، گفت به‌عرض رسیده و تصویب شده است.» بر روی «خاطرات و خطرات» نشان می‌دهد که یکی از انگیزه‌های اصلی هدایت برای نوشتن این کتاب، دفاع از کارنامه سیاسی خود به ویژه در دوران نخست‌وزیری‌اش است. او تلاش می‌کند تا خود را مخالف برخی برنامه‌ها و اقدامات شاه نشان دهد. این در حالی است که بخش عمده‌ای از اقدامات مهم پهلوی اول در عرصه‌های مختلف، در دوران نخست‌وزیری هدایت رخ داد.

جواد نوائیان رودسری – تاریخ پزشکی در تمدن اسلامی، پیوندی استوار با پزشکان و داروسازان نابغه ایرانی دارد. در این بین، بسیاری از مورخان را عقیده بر این است که بنیان نخستین بیمارستان‌های مدرن عصر طلایی تمدن اسلامی نیز، به وسیله پزشکان ایرانی گذاشته شد؛ نامدارانی مانند خاندان بختیشوع که از بیمارستان پیشرفته جندی شاپور در عهد ساسانی، به بغداد کوچیدند و سنگ بنای بیمارستان‌های مدرن را در اقصی نقاط جهان اسلام، از مراکش تا بامیان، گذاشتند. ساخت بیمارستان، به‌عنوان مرکزی خدماتی و آموزشی، از اقدامات راهبردی حاکمان مسلمان بوده است؛ اقدامی که هم برای آن‌ها مفید بود و هم خدمت‌رسانی به‌خلق محسوب می‌شد. قرن چهارم و پنجم هجری، دورانی که اروپا در منجلاب بیماری‌های مهلک و مرگ و میر ناشی از آن غوطه‌ور بود، این جاد، در ایران دوره اسلامی، بیمارستان‌های مدرن با پزشکی حاذق و پرستارانی کارآزموده وجود داشت که تخصص‌شان ز دودن آثار رنج و درد از تن انسان‌ها بود.

■ آغاز نهضت بیمارستان‌سازی

آل بویه ایرانی نژاد که آراسته به اعتقادات مذهب شیعه بودند، نخستین گام بلند را در جهت تأسیس عمومی بیمارستان در سراسر ایران آن عصر برداشتند. عضدالدوله دیلمی، امیر فرهنگ‌دوست دودمان بویه، در میانه قرن چهارم هجری، دستور داد تا بیمارستان‌های مجهزی در شهرهای ری، اصفهان، شیراز و یزد ساخته شود. او مدیریت این بیمارستان‌ها را به حاذق‌ترین پزشکان هر شهر می‌سپرد. در ری، محمد بن زکریای رازی، پزشک و داروساز نامی ایران، مدیریت ساخت و بهره‌برداری از بیمارستان بزرگ شهر ابر عهده‌داشت. به‌دستور او، گوسفندی را کشتند و گوشت آن را در چهار نقطه شهر بر درختی آویختند. آن‌گاه به فرمان حکیم، بیمارستان را در همان مکانی

زکریای رازی،بیمارستان‌داری

به مناسبت روز بزرگداشت

شیخ مفید؛ فقیه تاریخ‌دان

رودسری – توجه به تاریخ، به ویژه تاریخ اسلام، در میان محدثان و فقیهان شیعه، سابقه‌ای طولانی دارد. دفاع و مرزبانی از اندیشه‌های شیعی و آموزه‌های اهل بیت (ع)، نیاز فراوانی به آگاهی از وقایع تاریخی و تسلط بر آن‌ها داشت و بر همین اساس، بسیاری از علمای شیعه، آثار و مکتوباتی در باره تاریخ اسلام به رشته تحریر درآوردند و کوشیدند از این راه، مسیر را برای اثبات حقایقی که بر آن تأکید داشتند، باز کنند. بخش مهمی از آثار تاریخی این فقها، ریشه در میراث حدیثی شیعیان داشت و از این نظر نیز، بسیار با اهمیت و راهبردی بود. در میان تمام علمای نامداری که به این امر اهتمام داشتند، محمد بن محمد بن نعمان عُکبری، مشهور به شیخ مفید و زاده سال ۳۳۶ یا ۳۳۸ ه‍. ق در عُکبرا (قریه‌ای نزدیک بغداد)، جایگاه ویژه‌ای دارد. شیخ افزون بر شاگردی نزد بزرگانی همچون شیخ

بیمارستان‌های فوق مدرن در ایران هزار سال قبل

بخش‌های درمانی مجزا و غذای رژیمی بیماران از جمله ابداعات پزشکان ایرانی در قرون چهارم و پنجم هجری است

پزشکان ایرانی موظف بودند هر روز مریض‌های خود را در بیمارستان معاینه کنند

ساختند که گوشت دیرتر از همه فاسد شده بود. این تدبیر برای آن بود که بیماران، به صورت خاص از بهترین شرایط آب و هوایی بهره‌مند شوند. ساختمان بیمارستان‌ری که نمونه‌ای از بیمارستان‌های متعدد این دوره در ایران اسلامی بود، با سنگ و ساروج ساخته شد و تمهیدات کارایی برای وارد نشدن موش و حشرات موزی به آن اندیشیدند. نخستین بار در تاریخ پزشکی، بخش‌های مختلفی برای بیماری‌های متنوع در نظر گرفته و قسمت مردان از زنان جدا شد. این اقدام گام مهمی در جهت تحقق حقوق بیمار بود؛ رویکردی که امروزه در بیمارستان‌های مدرن دنیا، به رعایت آن مباحات می‌کنند. در دیگر بیمارستان‌ها نیز، پزشکان بر جسته و نامدار، ریاست داشتند؛ جرجانی، طبیب نامدار ایرانی، رئیس بیمارستان مجهز خوارزم بود. در هر یک از این بیمارستان‌ها، امکان ارائه همزمان خدمات بستری به بیش از ۲۰۰ بیمار فراهم می‌شد؛ حال آن‌که در همان زمان، چهار بیمارستان ظاهراً مجهز در اروپا، در مجموع توانایی پذیرش و پرستاری از ۴۵ بیمار را داشتند! بیمارستان، محلی برای آموزش پزشکان، داروسازان و پرستاران جوان هم بود. آن‌ها زیر نظر پزشکان و داروسازان رسمی و پرستاران پرسابقه، آموزش می‌دیدند تا مجوز فعالیت در دنیای طبابت را به دست آورند.

■ ساختمان یک بیمارستان ایرانی، هزار سال قبل

طبق گزارش مورخان، استفاده از تخت در بیمارستان‌های ایران رواج نداشت؛ هر چند در برخی قسمت‌ها، مانند اتاق‌های عمل، از تخت برای ساده‌تر شدن کار استفاده می‌کردند. با این حال، تمام بیماران از موهبت مکان پاکیزه، لباس یکدست و جای خواب بهداشتی،

مشغول بودند. گزارش‌های روزانه بیماران در دفاتر ثبت و داروهای خورنده شده به آن‌ها، در ستون مخصوص نوشته می‌شد تا محل رجوع و بررسی پزشک یا پرستار شفیت بعدی باشد. پزشکان، به‌صورت شبانه‌روزی در بیمارستان حاضر بودند و سیدگی به بیماران سرپایی را، در یک کلینیک جداگانه و در روزهای مشخص، انجام می‌دادند. زیگرید هونکه، خاورشناس آلمانی و نویسنده کتاب «هدایایی برای مغرب زمین»، بر این نکته تصریح دارد که پزشکان، افزون بر درمان بیماران مراجعه‌کننده به بیمارستان، موظف بودند برای سرکشی به بیماران ناتوان، به منزل آن‌ها بروند و برای این کار، بیمارستان مجهز به اسب و دیگر وسایل نقلیه مناسب بود تا پزشک، اسباب و دارو‌ها را تا منزل بیمار برسد. از آن‌جا که در اسلام، کمک به دیگران و اهتمام به وضع جسمی و معیشتی فقرا و قشرهای آسیب‌پذیر جامعه، در درجه اول اهمیت قرار دارد، بسیاری از مسلمانان ثروتمند و نیک‌اندیش، مقوله درمان را راهی برای توجه به هموع می‌دانستند. در بیمارستان‌های ایران دوره اسلامی، میان مسلمان و غیرمسلمان فرقی گذاشته نمی‌شد. معمولاً بیمارستان موقوفاتی داشت که درآمد آن را صرف بیماران نیازمند می‌کردند و از این لحاظ، بیمارستان‌های ایران را باید نخستین مکان‌های درمانی مدرن دنیا بدانیم که به صورت مدون، بودجه‌ای مخصوص در آن‌ها برای درمان بیماران فقیر در نظر گرفته شده بود. موضوع دیگری که باید به آن اشاره کنیم، توجه ویژه به تغذیه بیمار، بین زمان بستری شدن تا ترخیص وی از بیمارستان است. برنامه غذایی، مطابق دستور پزشک و توسط آشپزخانه بیمارستان اجرا می‌شد و پرستاران، موظف به مراقبت دایمی از این برنامه بودند تا بیمار زودتر بهبود یابد. حتی بیمارستانی برای درمان امراض روانی در اصفهان ایجاد شد که موقوفات فراوانی از آن پشتیبانی می‌کرد. ایرانیان، مبدع بیمارستان‌های سیار هم بودند. در این بیمارستان‌ها که بین روستاها و شهرهای کمتر برخوردار جابه‌جایی‌شد، همه‌گونه خدمات، از معاینه و طبابت سرپایی تا بستری و جراحی انجام می‌گرفت و در برخی مواقع، بیماران را برای درمان قطعی، به بیمارستان‌های ثابت، در شهرهای بزرگ اعزام می‌کردند و صد البته، این خدمت برای بیماران نیازمند، رایگان بود.

منابع:

علم و دین در حیات معقول؛ (علامه) محمد تقی جعفری؛ موسسه تدوین و نشر آثار علامه جعفری؛ ۱۳۸۶
تاریخ پزشکی در ایران؛ محمد نجم‌آبادی؛ دانشگاه تهران؛ ۱۳۷۱؛ جلد ۲ و ۳
مقدمه‌ای بر تاریخ پزشکی اسلام و ایران؛ علی‌اکبر و لایتی؛ مجله اخلاق پزشکی؛ دوره ۴؛ شماره (۱۳۸۷)

■ مدیریت مثال‌زدنی

شیوه مدیریت در این بیمارستان‌ها بسیار دقیق بود. رئیس بیمارستان، خود پزشکان را می‌آزمود و بر می‌گزید. پرستاران که به طور عمده از میان بانوان کارگشته برگزیده می‌شدند، زیر نظر رئیس بیمارستان به خدمت رابه‌خود جلب کرده‌است.

داماد عزیزمان
جناب آقای دکتر محسن مغربی
اخذ دکترای محیط زیست (منابع آب)
از دانشگاه تهران را تبریک می گوئیم.
محسن اکبری و بانو- ابو الفضل اکبری و بانو

استاد ارجمند جناب آقای دکتر مهدی بلالی مود
کسب جایزه ویژه علامه طباطبایی (ره) که توسط بنیاد ملی نخبگان به اساتید برجسته و پژوهشگران نمونه کشور اعطا میگردد را به حضرت تعالی و خانواده محترم تبریک عرض مینمایم
اساتید مرکز تحقیقات سم شناسی پزشکی

خیرنیک اندیش
سرور ارجمندم جناب آقای مهندس سیدکمال الدین میرشبیعی
انتصاب بجا وشایسته حضرت تعالی را به سمت **سردفتری اسناد رسمی شماره ۵۷۰مشهد** که نشان از لیاقت وشایستگی جنابعالی می باشد تبریک عرض می نمایم
حسین سالار
مدیرعامل موسسه خبریه مجبان الحسین (ع)
ایام و نیازمندان

فرماندهی محترم نیروی انتظامی خراسان رضوی
جناب سردار تقوی
از رهنمودهای خردمندانهمدبرانه و جانفشانی شما پرچمداران امنیت و آرامش و نیروهای تحت امر حضرت تعالی صمیمانه تشکر می کنیم.
بقیه اله خیر لکم- با احترام رفتی

خراسان
بزرش غیرضوری آگهی بی تبریک،تقدیر ونگار
پذیرش تلفنی:
۳۷۰۰۹۹۹۹
پذیرش تلگرافی:
۰۹۱۵۴۷۱۱۳۰۰

گزارش تاریخی

مبارزات آذربایجانی‌ها در سال ۱۲۹۹، چگونه آغاز شد؟

راز قیام خیابانی

قیام شیخ محمد خیابانی یکی از وقایع مهم اواخر دوره قاجاریه است؛ قیامی که در ۱۷ فروردین ۱۲۹۹ در تبریز آغاز شد و با شهادت

خیابانی در ۲۲ شهریورماه همان سال، به پایان رسید. شیخ محمد خیابانی یکی از برجسته‌ترین فعالان جنبش مشروطه در آذربایجان محسوب می‌شد. او به دلیل تمایلات آزادی خواهانه‌اش، شهرت فراوانی داشت و به همین دلیل، پس از سقوط حکومت استبدادی محمدعلی شاه، از طرف مردم تبریز به عنوان نماینده راهی مجلس شورای ملی شد و برای چند دوره، این مسئولیت را برعهده داشت. خیابانی در دوره و کالت مجلس، در برابر اقداماتی مانند اولتیماتوم روسیه تزاری و قرارداد ۱۹۱۹ با انگلیس، به شدت مقاومت کرد و نطق‌های آتشین او، در تاریخ مبارزات ملت ایران علیه استبداد و استعمار، ماندگار شد. در این بین، مخالفت وی با قرارداد ۱۹۱۹ که وثوق‌الدوله واسطه آن محسوب می‌شد، شدت و حدت بیشتری داشت. خیابانی در تابستان سال ۱۲۹۸، راهی تهران شد تا با تعدادی از رجال سیاسی و مقامات، درباره تحریم قرارداد ۱۹۱۹ و جلوگیری از تصویب آن، گفت‌وگو کند. تصویب این قرارداد به منزله تبدیل شدن ایران به مستعمره بود. وثوق‌الدوله برای جلب رضایت خیابانی به او پیشنهادشده ۶۰ هزار تومانی داد، اما خیابانی ضمن رد این پیشنهاد بر حجم انتقادات و مقابله با وثوق‌الدوله افزود. خیابانی پس از ناامید شدن از سیاستمداران پایتخت نشین، راهی آذربایجان شد تا با بهره گرفتن از همت مردمان پرشور این خطه، گره از کار فروخته‌باز کند. از آن‌جا که نمایندگان آذربایجان از رفتن به مجلس محروم شده بودند، خیابانی با تشکیل مجلس محلی تبریز در ۲۲ اسفند ۱۲۹۸، این مجلس را به مرکز تصمیم‌گیری‌های سیاسی و اجتماعی آذربایجان تبدیل کرد.

در واقع شیخ محمد خیابانی، با سازمان دهی نیروهای آزادی خواه در انجمن محلی تبریز، نوک پیکان اعتراضات را به سوی وثوق‌الدوله، عاقد قرارداد ۱۹۱۹ نشانه رفته بود و می‌خواست مانع از اقدامات ضد میهنی او شود. به این ترتیب، روز ۱۷ فروردین ۱۲۹۹، تبریز شاهد آغاز قیامی بود که هدفی جز ساقط کردن حکومت وابسته وثوق‌الدوله و پس از آن، برقراری آزادی و مساوات میان مردم ایران نداشت. شیخ محمد خیابانی و یارانش، در نخستین روزهای آغاز قیام، توانستند اداره تبریز را به دست بگیرند و پس از آزاد کردن آزادی خواهان در بند، عوامل وثوق‌الدوله را از شهر برانند. در این مدت، وثوق‌الدوله از نخست‌وزیری عزل شد؛ اما خیابانی خواستار تغییر اساسی در نحوه اداره کشور و قطع دست استعمارگران بود؛ موضوعی که باعث شد حکومت مرکزی برای از میان برداشتن شیخ محمد خیابانی مصمم شود. مدتی بعد، مأموران مخفیگاه شیخ محمد خیابانی را پیدا کردند و او، به ضرب گلوله یک قزاق به شهادت رسید.

وزارت راه و شهرسازی

سازمان بنادر و دریانوردی

اداره کل بنادر و دریانوردی استان هرمزگان

نوبت اول

شناسایی مالک/مالکین/ذینفعان

لاشه شناور مغروق در حوالی دهانه خور تیاب میناب

سازمان بنادر و دریانوردی

اداره کل بنادر و دریانوردی

استان هرمزگان

به اطلاع مالک/ مالکین/ ذینفعان شناور مغروقه موسوم به ناوچه سهراب در حوالی دهانه خور تیاب میناب با موقعیت تقریبی ۴۴.۶۱۴ E، ۰۵۶ N، ۲۳۱.۴ ۲۷ میرساند چنانچه ظرف مدت یک ماه از تاریخ انتشار آگهی نوبت سوم در جهت پاکسازی شناور مذکور خود به اداره امور حقوقی (اداره کل بنادر و دریانوردی استان هرمزگان) مراجعه و اقدام نمایید، این بندر خود راسا اقدام نموده و در مورد استیفای حقوق خود از بابت هزینه های انجام شده جهت عملیات پاکسازی طبق مقررات مربوطه اقدام خواهد نمود.

۳۰۵